

Kohtuasi C-20/24ⁱ**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

12. jaanuar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie
(Pealinna Varssavi rajoonikohus Varssavis, Poola)**Eelotsusetaotluse kuupäev:**

24. november 2023

Hagejad:

M1.R.

M2.R.

Kostja:

AAA sp. z o.o.

toimiku number: I C 1222/22,

KOHTUMÄÄRUS,

24. november 2023

Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie w I Wydziale
Cywilnym (Pealinna Varssavi rajoonikohus Varssavis, I tsiviilkolleegium) [...][...], olles Varssavis 24. novembri 2023. aastal toimunud kinnisel kohtuistungil
arutanud**M1.R. ja M2.R. hagi****AAA sp. z o.o. (asukoht W) vastu,**ⁱ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

rahasumma tasumise nõudes,

määrab:

I. Esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas reisija pardakaart võib olla Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91, artikli 2 punkti g tähenduses muu tõend, mis tõendab, et lennuettevõtja või reisikorraldaja on broneeringut tunnustanud ja selle registreerinud?
2. Kas reisijaid, kellel on pardakaart asjaomasele lennule, tuleb olukorras, kus ei esine ühtegi erilist ebatavalist asjaolu, lugeda [määruse nr 261/2004] artikli 3 lõike 2 punkti a tähenduses reisijateks, kellel on kinnitatud broneering asjaomasele lennule?
3. Kas [määruse nr 261/2004] artikli 3 lõike 3 tähenduses on reisija ülesanne tõendada, et ta on lennu eest tasunud, või on see hoopis vedaja, kes peab vastutuse vältimiseks tõendama, et reisija reisis tasuta või hinnaalandusega?
4. Kas [määruse nr 261/2004] artikli 3 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus reisija on ostnud reisikorraldaja käest pakettreisi ja reisikorraldaja on vedajale lennu eest tasunud, on tegemist tasulise lennuga?
5. Kas [määruse nr 261/2004] artikli 3 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus kolmas isik ostab reisijate nimel pakettreisi, mille raames reisikorraldaja tasub tellimislende pakkuvale vedajale turunõuetele vastavat tasu, ei ole tegemist reisijatega, kes „reisivad hinnaalandusega“, olenemata arveldustest kolmanda isiku ja reisija vahel?

II. [...] peatada menetlus, kuni Euroopa Liidu Kohus on eelotsuse küsimusele vastanud.

Eelotsusetaotlus

1. Kohus ja menetlusosalised:

1. Eelotsuse küsimuse esitanud kohus: Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie, I Wydział Cywilny (Pealinna Varssavi rajoonikohus Varssavis, I tsiviilajjade osakond) [...]

2. Hagejad: M1.R. [...], M2.R. [...],
3. [...]
4. Kostja: [AAA] sp. z o.o. [...]
5. [...]

2. Vaidluse ese ja olulised faktilised asjaolud

1. [AAA] sp. z o.o. (osaühing), asukoht W, on tellimuslende pakkuv lennuettevõtja (edaspidi „vedaja“).
2. [BBB] sp. z o.o. (osaühing), asukoht W, on reisikorraldaja, kes osutab tarbijatele korraldatud puhkuste ja reiside teenust (edaspidi „reisikorraldaja“).
3. Vedaja tegi pakkumise ja seejärel sõlmis reisikorraldajaga lepingu, mille alusel teostas ta reisikorraldajale konkreetseid lende konkreetsetel kuupäevadel, reisikorraldaja aga müüs nende lendude pileteid reisijatele. Reisikorraldaja maksis vedajale lendude eest tasu.
4. Hagejad M1.R. ja M2.R. osalesid pakettreisil, mis hõlmas muu hulgas lendu nr ENT 7346 Tenerifelt (Hispaania) Varssavisse (Poola) 20. mail 2021, mida teostas vedaja.
5. Pakettreisi korraldamise lepingu sõlmisid [CCC] sp. z o.o. (muu hulgas hagejate ja teiste reisil osalejate nimel) ja reisikorraldaja.
6. Vedaja teostatud vaidlusalune lend hilines sihtkohta saabumisel rohkem kui 22 tundi.
7. Tõendina oma kaebeõiguse kohta lennu hilinemise eest hüvitise saamiseks esitasid hagejad muu hulgas eeltoodud lennu pardakaartide koopiad, millel oli märgitud vedaja.
8. Vedaja keeldus maksmast hagejatele hüvitist hilinenud lennu eest, väites, et hagejad ei ole tõendanud, et neil oli kinnitatud ja „tasatud“ broneering kõnealusele lennule.
9. Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus) jagas mitmes kohtuotsuses vedaja seisukohta, sedastades, et pardakaart tõendab lennule ilmutist, mitte aga kinnitatud ja „tasatud“ broneeringu omamist.
10. Reisijad on aga seisukohal, et esitades neile väljastatud pardakaardid, tõendasid nad, et neil oli kinnitatud broneering, sest vastasel juhul ei oleks pardakaarte neile väljastatud. Samuti märgivad reisijad, et mitte

nemad ei ole kohustatud tõendama broneeringu eest tasumist, vaid hoopis vedaja peab tõendama, et nad reisisid tasuta.

11. Sellest sõltumatult märgivad hagejad, et kui vedaja sai reisikorraldajalt lennu eest tasu, reisikorraldaja aga sai reisijate pakettreisi rahastanud äriühingult [CCC] sp. z o.o. tasu selle pakettreisi eest, mis hõlmas muu hulgas vedaja teostatud lendu, siis ei reisinud hagejad tasuta. Määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 3 kontekstis ei ole tähtsust, kas lennu eest tasusid reisijad või kolmas isik, kes lendu nende jaoks rahastas (kui see ei ole vedaja ise).
12. Vedaja omakorda aga väidab, et kuna hagejad osalesid reisil, mida neile soodustingimustel rahastas [CCC] sp. z o.o., siis reisisid nad „tasuta või hinnaalandusega“ määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 3 tähenduses ja seetõttu ei ole neil õigust saada hüvitist.

3. Kohtuasjas kohaldatavad liikmesriigi õigusnormid

23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustik (Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny; Dziennik Ustaw 2023, jrk nr 1610, konsolideeritud tekst):

Artikkel 6

„Asjaolu tõendamise kohustus lasub isikul, kellel tulenevad sellest asjaolust õiguslikud tagajärjed.“

17. aprilli 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustik (Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego; Dziennik Ustaw 2023, jrk nr 1550, konsolideeritud tekst):

Artikkel 231

„Kohus võib tunnistada kindlakstehtuks asjaolud, mis on kohtuasja lahendamisel olulise tähtsusega, kui sellise järelduse saab teha muudest tuvastatud asjaoludest (faktiline eeldus).“

4. Eelotsuse küsimuste aluseks olevad Euroopa Liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT 2004, L 46, lk 1; ELT eriväljaanne, 07/08, lk 10)

Määruse nr 261/2004 põhjendused 1 ja 5

- (1) „Õhustranspordi valdkonnas [liidu] võetava meetme eesmärk on muu hulgas tagada reisijate kaitstuse kõrge tase. Peale selle tuleks täielikult võtta arvesse kõiki tarbijakaitse üldisi nõudeid.“
- (5) „Kuna erinevus regulaarsete ja mitteregulaarsete lendude vahel on kadumas, tuleks sellist kaitset lisaks regulaarlendude reisijatele laiendada ka mitteregulaarsete lendude reisijatele, sealhulgas ekskursioonipakettides osalejatele.“

Artikli 2 punkt g

„broneering – tõsiasi, et reisijal on pilet või muu tõend, mis tõendab, et lennuettevõtja või reisikorraldaja on broneeringut tunnustanud ja selle registreerinud.“

Artikli 3 lõike 2 punkt a

„reisijal on kinnitatud broneering asjaomasele lennule ning ta ilmub registreerimisele, välja arvatud artiklis 5 osutatud tühistamise korral, sätestatud korras ning ajaks, mille lennuettevõtja, reisikorraldaja või volitatud reisiagent on kirjalikult (sealhulgas elektrooniliselt) ette teatanud, või kui aega ei ole märgitud, mitte hiljem kui 45 minutit enne teatavaks tehtud väljumisaega.“

Artikli 3 lõige 3

„Käesolevat määrust ei kohaldata reisijate suhtes, kes reisivad tasuta või hinnaalandusega, mis ei ole vahetult või kaudselt avalikkusele kättesaadav. Seda kohaldatakse siiski reisijate suhtes, kellel on lennuettevõtja või reisikorraldaja poolt pidevate lendajate programmi või muu äriprogrammi alusel väljastatud piletid.“

4. Eelotsuse küsimustega seotud Euroopa Kohtu praktika

1. 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Azurair jt, C-146/20, EU:C:2021:1038

Määruse nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta, artikli 3 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et reisijal on kinnitatud broneering selle sätte tähenduses, kui reisikorraldaja edastab sellele reisijale, kellega ta on lepingulises suhtes, muu tõendi selle määruse artikli 2 punkti g tähenduses, mis sisaldab lubadust vedada teda konkreetsel, kindlaksmääratud väljumis- ja saabumiskoha ning väljumis- ja saabumisaaja ning lennunumbriga lennul, ja seda isegi juhul, kui see reisikorraldaja ei ole saanud asjaomaselt lennuettevõtjalt kinnitust selle lennu väljumis- ja saabumisaegade kohta.

2 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Primera Air Scandinavia, C-215/18, EU:C:2020:235

Määrust nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91, tuleb tõlgendada nii, et reisija, kelle lend on hilinenud kolm või enam tundi, võib esitada hüvitise saamiseks hagi tegutseva lennuettevõtja vastu selle määruse artiklite 6 ja 7 alusel, isegi kui reisija ja see lennuettevõtja ei olnud omavahel lepingut sõlminud ja asjaomane lend oli osa pakettreisist, mis kuulub direktiivi 90/314 reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta kohaldamisalasse.

3 11. oktoobri 2021. aasta kohtumäärus Vueling Airlines, C-686/20, EU:C:2021:859

Määruse nr 261/2004 artikli 2 punktis f on mõiste „pilet“ määratletud kui „reisimisõigust andev kehtiv dokument või muul kujul kui paberina esinev samaväärne dokument, sealhulgas elektrooniline dokument, mille on välja andnud või heaks kiitnud lennuettevõtja või tema volitatud esindaja“. Määruse nr 261/2004 artikli 2 punktist g ilmneb, et tõsiasi, et reisijal on pilet, võib olla tõend sellest, et lennuettevõtja on broneeringut tunnustanud ja selle registreerinud. Seega on mõiste „pilet“, mis on liidu õiguses autonoomne mõiste, määruses nr 261/2004 määratletud laialt ning hõlmab kõiki materiaalseid ja mittemateriaalseid elemente, mis annavad reisijale reisimisõiguse. Tuleb lisada, et selle mõiste kitsas tõlgendus tooks kaasa reisijatele määrusest nr 261/2004 tuleneva kaitse olulise piiramise ning oleks seega vastuolus määruse eesmärgiga, mis on nimetatud selle põhjenduses 1 ja milleks on tagada reisijate kaitstuse kõrge tase (vt analoogia alusel 4. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Finnair, C-22/11, EU:C:2012:604, punkt 23).

4 24. oktoobri 2019. aasta kohtumäärus easyJet Airline, C-756/18, EU:C:2019:902

Määrust nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta, ja eelkõige selle artikli 3 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et hilinenud lennu reisijatele, kellel on sellele lennule kinnitatud broneering, ei või keelduda määruse alusel hüvitist maksmast ainuüksi põhjusel, et nad ei ole hüvitisnõuet esitades tõendanud – eeskätt pardakaardiga – selle lennu registreerimisele ilmumist, välja arvatud juhul, kui tõendatakse, et neid reisijaid ei transporditud kõnealuse hilinenud lennuga, ning seda peab kontrollima liikmesriigi kohus.

5. Kohtuasja seos liidu õigusega

Hagejad nõuavad määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punkti c või artikli 7 lõike 1 alusel hüvitist lennu hilinemise eest. Hinnangu andmine hagejate nõudele sõltub liidu õiguse tõlgendusest.

6. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu õiguslik ebakindlus ja selle tähtsus seonduva õigusliku küsimuse lahendamisel

1. Liikmesriigi kohus kahtleb, kas:
 - a. kindlakstehtud asjaolude alusel võib reisija esitatud pardakaart olla muu tõend, mis tõendab, et lennuettevõtja või reisikorraldaja on broneeringut tunnustanud ja selle registreerinud;
 - b. reisija nõudeõiguse tingimuseks on tõendamine, et ta lendas tasu eest, mitte soodushinna alusel;
 - c. vaidlusalune lend, mille maksis kinni reisikorraldaja (puudub tõend, kas ja mis summas hagejad ise lennu eest tasusid), oli määruse nr 261/2004 tähenduses tasuta või hinnaalandusega lend, mis ei ole avalikkusele kättesaadav.
2. Kohus tutvus Euroopa Kohtu 21. detsembri 2021. aasta otsusega kohtuasjas C-146/20 (EU:C:2021:1038). Kuigi see otsus puudutab sarnast küsimust, puuduvad selles vastused kohtu küsimusele selle kohta, kas liidu õigus võimaldab kohtu kirjeldatud olukorras esitada muu dokumendi tõendamaks, et reisijal on kõnealusele lennule kinnitatud broneering, kui nimetatud pardakaart ei sisalda kõiki elemente, mida on viidatud kohtuotsuses nimetatud, nagu kasvõi vaidlusaluse lennu saabumisaeg.
3. Määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 2 punkti a sõnastusest nähtuvalt kohaldatakse määrust vaid siis, kui esiteks on reisijatel kinnitatud broneering asjaomasele lennule ning teiseks ilmuvad nad registreerimisele selles sättes ette nähtud ajal.
4. Kohtuasja asjaoludest ilmneb, et reisijad said pardakaardid, ilmusid õigel ajal registreerimisele ja osalesid kõnealusel lennul, mida kinnitas ka vedaja, aga reisijad ei esitanud dokumenti kinnitatud broneeringu kujul.
5. Vedaja on seisukohal, et määruse nr 261/2004 sätteid tuleb tõlgendada kitsalt, ja märgib, et Euroopa Kohtu praktikast (otsus kohtuasjas C-756/18) järeldub, et kuigi võib eeldada, et reisija ilmub registreerimisele selle alusel, et tal on olemas kinnitatud broneering lennule, ei saa selle alusel, et reisija ilmub lennule (mida tõendab

pardakaart), eeldada, et tal on olemas kinnitatud broneering. Kuigi liikmesriigi kohtute praktikas on see seisukoht tagasi lükatud, jagavad seda mõned eelotsusetaotluse esitanud kohtu koosseisud.

6. Kohus soovib aga rõhutada, et pardakaart väljastatakse reisijale, kellel on olemas kinnitatud broneering kõnealusele lennule (mitte aga suvalisele isikule), pärast registreerimist, veebis registreerimise korral tuleb aga esitada pileti või broneeringu number, seetõttu on liikmesriigi kohus seisukohal, et pardakaart võib olla muu tõend, mis tõendab, et lennuettevõtja või reisikorraldaja on broneeringut tunnustanud ja selle registreerinud. Seega puudub muu ratsionaalne viis (välja arvatud ebatavalised ja raskesti ettekujutatavad olukorrad, mida aga peab tõendama vedaja, mitte reisija) selgitamiseks, kuidas võis kõnealune reisija saada pardakaardi, kui tal puudus broneering. Palju tõenäolisem on olukord, kus broneeringuga reisija ei ilmu lennule, aga selles olukorras lubas Euroopa Kohus broneeringu olemasolu alusel eeldada, et reisija ilmus lennule.
7. Veelgi enam, asjaolust, et reisija ei suuda tõendada, et tal on kinnitatud broneering lennule, järeldab kostja (samuti mõned eelotsusekohtute koosseisud), et puudub võimalus kontrollida, kas reisija on lennu eest tasunud, märkides, et määrust nr 261/2004 ei kohaldata reisijate suhtes, kes reisivad tasuta või hinnaalandusega, mis ei ole vahetult või kaudselt avalikkusele kättesaadav (määruse artikli 3 lõige 3).
8. Ometi tundub, et just kostjal, kelle jaoks väide tasuta lennu kohta tooks kaasa soodsad õiguslikud tagajärjed, peab lasuma kohustus seda asjaolu tõendada, reisijad aga on kohustatud tõendama, et neil oli „kinnitatud broneering“, mitte „tasutud“ ja kinnitatud broneering, nagu väidab kostja (ja seda seisukohta jagavad ka teatavad eelotsusetaotluse esitanud kohtu koosseisud).
9. Samuti tuleb märkida, et korraldatud pakettreiside puhul on reisikorraldaja sõlminud lennuettevõtjaga veolepingu ja reisikorraldaja tasub lennu eest. Reisijad omakorda tasuvad pakettreisi, mitte lennu eest. Seega, kui kinnimakstud pakettreis (olenemata asjaolust, kas selle eest tasusid vahetult reisijad või mõni teine isik reisijate eest) hõlmab lendu, siis ei ole tegemist juhtumiga, kus „reisijad reisivad tasuta“.
10. Liikmesriigi kohtul on tekkinud ka kahtlus seoses määruse nr 261/2004 artikli 3 lõikes 3 kasutatud mõistega „reisimine tasuta või hinnaalandusega, mis ei ole vahetult või kaudselt avalikkusele kättesaadav“, nimelt seoses küsimusega, kas tegemist on hinnaalandusega, mida vedaja reisijale pakub (seda kohus ei arva), või puudutab see õigusnorm ka olukorda, kus vedaja võtab reisikorraldajalt turuhinda, reisikorraldaja või kolmas isik aga pakub reisijatele pakettreisil osalemiseks soodustingimusi. Teine nimetatud

seisukoht tundub olevat vastuolus määruse eesmärgiga ja seda oleks keeruline praktikas kohaldada, sest puuduvad kriteeriumid hindamiseks, mida lugeda pakettreisil osalemiseks soodustingimustel.

11. Liikmesriigi kohus on seisukohal, et vedaja ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu teatavate koosseisude väljapakutud tõlgendus on vastuolus määruse nr 261/2004/EÜ eesmärgi ja sisuga, sest määruse põhjenduses 5 on selgelt märgitud, et kaitsega on hõlmatud ka mitteregulaarsete lendude reisijad, sealhulgas ekskursioonipakettides osalejad.
12. [...]
13. Euroopa Kohtu vastus esitatud eelotsuse küsimustele ja esitatud kahtluste selgitus aitab kindlaks teha, kas kostjaks olev vedaja on kohustatud tasuma hüvitist vaidlusaluse lennu hilinemise eest, samuti hinnata hagi põhjendatust.

TÖÖDOKUMENT